

Een speurtocht naar de echte Derk Roelfs Mansholt

Hilde Krips-Van der Laan heeft een druk bestaan. Ze doceert geschiedenis aan de Rijksuniversiteit in Groningen en heeft haar andere bezigheden. Daar kwam de afgelopen jaren een ander leven bij: dat met Derk Roelfs Mansholt. De 56-jarige inwonster van Warffum besteedde vele uren aan de Oost-Groninger herenboer. Ze bestudeerde zijn leven en zijn denkbeelden, zocht naar de echte Mansholt. Ze vond meer dan alleen maar een voorvechter van het socialisme. Haar speurtocht heeft geresulteerd in een boek, waarmee ze deze maand promoveert.

Mevrouw Krips-Van der Laan is afkomstig uit Rijsburg maar woont al vele jaren op het Hogeland. Ze studeerde geschiedenis in Groningen en doceert daar nu nieuwste geschiedenis, ze reist met haar studenten tussen de Franse Revolutie en de bevrijding in 1945.

Door **Marcel Looden**

Mansholt is een zoon van die periode, hij leefde van 1842 tot 1921. Logisch dus, dat de historica hem ontmoette. Ze las

▲ Hilde Krips-Van der Laan met het resultaat van intensief spitwerk naar het leven van Derk Roelfs Mansholt.

Foto: Jelte Oosterhuis

steeds maar over hem als een pionier van het socialisme en besloot te onderzoeken of dat beeld klopt. Zeven jaar geleden begon haar speurtocht.

Ze boog zich over literatuur en andere bronnen en vond dat het geijkte beeld niet klopt.

„Hij was inderdaad de radicale hervormer met linkse denkbeelden maar aan de andere kant was hij ook de herenboer, die heel rationeel handelde.”

Die twee zijden, die gespletenheid in zijn persoon, komt in haar boek duidelijk naar voren.

De linkse Mansholt werd voornamelijk gevormd door Multatuli. Het werk van de schrijver werd ook gelezen door andere boeren. „Maar Mansholt maakte persoonlijk kennis met Multatuli en er ontstond een vriendschap voor het leven.”

De vader van Max Havelaar wees hem op de armoede van vele arbeiders. Mansholt nodigde Multatuli uit naar zijn boerderij in Meeden te komen. Dat bezoek is legendarisch.

Mansholt introduceerde samen met Domela Nieuwenhuis

de denkbeelden van Karl Marx in Groningen. Om maar aan te geven dat de herenboer inderdaad zeer radicale opvattingen had. Maar Krips-Van der Laan toont ook aan dat Mansholt altijd het contact met zijn eigen boerenstand behield, dat hij zich er nooit meer geheel van losmaakte. En uiteindelijk zou hij volledig naar die stand terugkeren. Naar aanleiding van de crisis in de landbouw aan het eind van de vorige eeuw kwam hij met beschermende maatregelen voor de agrariërs. Mansholt als radicale hervormer was daarmee van het toneel verdwenen. Typerend voor de breuk met 'links' was de ruzie met Domela Nieuwenhuis. „Nieuwenhuis pakte hem aan op zijn zwakke punt, op het feit dat hij werkgever was. Later kwamen er persoonlijke zaken bij.”

Bij de vuilnis

Het beeld van Mansholt als alleen maar een sociaal hervormer kan volgens Krips-Van der Laan dus bij de vuilnis. De twee kanten van de boer is de bijdrage die de historica aan de geschiedschrijving levert. Zij benadrukt dat haar werk niet slechts de regionale geschiedenis behandelt, maar de grenzen van de provincie overstijgt. Mansholt was immers een belangrijke figuur in de nationale landbouwwereld. Zoals zijn kleinzoon Sicco dat ook zou worden en zelfs Europese geschiedenis zou schrijven. 'Woord en daad. De zoektocht van Derk Mans Mansholt naar een betere samenleving'. Zo luidt de titel van haar boek. Haar eigen zoektocht zit er na zeven jaren op.